

Borgarráð

Umsögn borgarlögmans vegna álits umboðsmanns Alþingis í máli nr. 8678/2015

Vísað er til rafbréfs skrifstofu borgarstjórnar, dags. 14. mars 2017, þar sem óskað er umsagnar borgarlögmans vegna bréfs Heiðu Láru Aðalsteinsdóttur f.h. Miðbæjarfélagsins, áður Samtök kaupmanna og fasteigna eigenda við Laugaveg. Í bréfinu er óskað eftir upplýsingum um hvort álit umboðsmanns Alþingis frá 23. desember 2016 í máli nr. 8678/2015 hafi orðið tilefni til einhverra viðbragða eða annarra ráðstafana hjá Reykjavíkurborg og ef svo væri í hverju þær ráðstafanir fælust. Mistök ollu því að umsögnin dróst og er beðist velvirðingar á því.

Niðurstaða umboðsmanns Alþingis, í máli nr. 8678/2015 var að ekki væri tilefni til þess að gera athugasemd við að Reykjavíkurborg hafi haft heimild að lögum til að taka árlega ákvarðanir um svokallaðar sumargötur. Það er því ekki rétt, sem fram kemur í tilvitnuðu bréfi Miðbæjarfélagsins að umboðsmaður hafi gert „fjölþættar athugasemdir við málsmeðferð Reykjavíkurborgar“, hvað þá að um hafi verið að ræða alvarlegar aðfinnslur eins og haldið er fram. Í áliti umboðsmanns voru hins vegar sett fram þau tilmæli, þar sem fyrirkomulagið um lokun gatna í miðborginni hefði verið fest í sessi til frambúðar, að Reykjavíkurborg legði annars vegar mat á hvort sú ákvörðun falli undir 2. mgr. 81. gr. umferðarlaga nr. 50/1987 og ef svo er, að Reykjavíkurborg leggi þá málið í réttan farveg að lögum og hins vegar að Reykjavíkurborg fjalli með skýrum hætti í aðal- eða deilikipulagi um þá varanlegu stefnu, sem hefur verið mörkuð um sumargötur. Þá taldi umboðsmaður jafnframt tilefni til þess að vekja athygli innanríkisráðuneytisins og umhverfisráðuneytisins á tilteknum atriðum, sem tilefni gæti verið til að huga að og jafnvel skerpa á í lögum.

Hinn 12. janúar sl. vísaði borgarráð fyrrgreindu áliti umboðsmanns Alþingis til meðferðar hjá umhverfis- og skipulagssviði Reykjavíkurborgar. Samkvæmt upplýsingum þaðan er, með hliðsjón af áliti umboðsmanns og til að styrkja það fyrirkomulag að hluti gatna í miðborginni séu lokaðar fyrir bílaumferð hluta úr ári, í undirbúningi að í Aðalskipulag Reykjavíkur 2010-2030 verði sett fram skýr stefna um að í miðborg Reykjavíkur verði göngugötur á tilteknu tímabili ársins og sumargötur þannig skilgreindar án þess að staðsetja nákvæmlega göngugöturnar í aðalskipulagi. Er áformað að breytingartillaga þess efnis komi fram í haust.

Ekki hefur enn verið tekin afstaða til þess af hálfu umhverfis- og skipulagssviðs hvort tilefni sé til þess að fara með ákvörðunina um sumargötur í samræmi við ákvæði 2. mgr. 81. gr. umferðarlaga en þar er kveðið á um að lögreglustjóri geti, að fengnum tillögum sveitarstjórnar, svo og forstjóra Vegagerðarinnar, ef um þjóðveg er að ræða, kveðið á um önnur varanleg ákvæði um notkun vegar til umferðar, önnur en þau sem um ræðir í 1. mgr., svo sem í e. lið *bann við tiltekinni umferð* og f. lið sömu málsgreinar *aðrar takmarkanir á umferð um veg*. Það er álit undirritaðrar að með því að tekin hefur verið ákvörðun um varanlega lokun tiltekinna gatna í miðborg Reykjavíkur fimm mánuði á ári sé rétt og eðlilegt að með þá ákvörðun verði farið samkvæmt tilvitnuðu ákvæði 2. mgr. 81. gr. umferðarlaga. Þeirri afstöðu undirritaðrar hefur verið komið á framfæri við umhverfis- og skipulagssvið.

Kristbjörg Stephensen

Borgarráð
b.t. S. Björns Blöndals formanns
Ráðhúsi Reykjavíkur
við Vonarstræti
101 Reykjavík

**Efni: Vegna niðurstöðu umboðsmanns í máli
númer 8678/2015 varðandi lokun gatna í miðbænum**

Reykjavík, 13. mars 2017

Heiðraða borgarráð

Miðbæjarfélagið (áður Samtök kaupmanna og fasteignaeigenda við Laugaveg) leitaði til umboðsmanns Alþingis 27. október 2015 og kvartaði undan málsmeðferð Reykjavíkurborgar vegna lokana gatna í miðbænum yfir sumartímann, sem valdið hafa rekstraraðilum og þar með eigendum atvinnuhúsnæðis í miðbænum miklu tjóni. Umboðsmaður skilaði álitinu sínu fyrir skemmstu (mál nr. 8678/2015). Þar segir meðal annars um lokanir gatna til lengri tíma:

„... þessar ákvarðanir kunna eftir atvikum að hafa veruleg áhrif á hagsmuni þeirra aðila sem eiga eða nýta fasteignir á þessum svæðum eða stunda þar verslunarrekstur og sölu á þjónustu hvað varðar aðgengi að og notkunarmöguleika fasteigna. Þá minni ég á að sveitarfélagsvegir eru „ætlaðir almenningi til frjálsrar umferðar“ samkvæmt 9. gr. vegalaga og í 3. gr. laganna kemur fram að akbraut sé sá hluti vegar sem fyrst og fremst er ætlaður fyrir umferð ökutækja“.

Þá telur umboðsmaður reyna á hvort það fyrirkomulag sem Reykjavíkurborg hefur fest í sessi við lokun gatna í miðbænum teljist vera „varanleg sérákvæði um notkun vegar til umferðar“ í skilningi 2. mgr. 81. gr. umferðarlaga með þeim afleiðingum að það sé hlutverk lögreglustjóra að kveða á um fyrirkomulagið að fengnum tillögum sveitarstjórnar.

Umboðsmaður gerir fjölþættar athugasemdir við málsmeðferð Reykjavíkurborgar og lagaumhverfið. Hann beinir því meðal annars til Reykjavíkurborgar að skoða hvort ekki sé rétt að leggja málið í farveg skv. 2. mgr. 81. gr. umferðarlaga. Í því felst ákveðin vísbending um að umboðsmanni þyki að málið hafi verið lagt í rangan farveg til þessa.

Umboðsmaður telur jafnframt meinbugi vera á lögum um þessi mál og álitur rétt að þar verði kveðið skýrar á um heimildir sveitarfélaga til að loka tímabundið götum til að tryggja betur réttaröryggi borgaranna. Umboðsmaður vekur sérstaka athygli bæði innanríkisráðherra og umhverfisráðherra á þessu. Umboðsmaður segir það afstöðu sína „m.a. með tilliti til þess að

ekki ríki vafi um slíkar heimildir (þ.e. til lokana gatna) og þar með það inngrip sem leiðir af slíkum ákvörðunum í möguleika eigenda og afnotahafa fasteigna til aðgengis að þeim, að tilefni sé til þess að kveðið verði skýrar á um slíkar heimildir í lögum“.

Umboðsmaður telur eðlilegt að ákvarðanir um lokun gatna séu viðfangsefni aðal- eða deiliskipulagsáætlana. Skipulagslög og reglugerðir tryggja hagsmunaaðilum víðtækan þátttöku- og athugasemdarétt og því yrði um mikla réttarbót að ræða ef málin yrðu eftirleiðis felld í þennan farveg.

Niðurstöðu umboðsmanns sýnir að borgaryfirvöld hafa ekki gætt að lagareglum við lokanir gatna í miðbænum. Á annað hundrað eigendur fyrirtækja og atvinnuhúsnæðis á þessu svæði hafa ritað undir mótmælaskjal þar sem öllum lokunum gatna er mótmælt, enda hafa lokanir stórskaðað atvinnurekstur á svæðinu

Miðbæjarfélagið vill með bréfi þessu spyrjast fyrir um það hjá borgarráði hvernig það hyggist bregðast við hinum alvarlegu aðfinnslum umboðsmanns Alþingis.

Virðingarfyllst

f.h. Miðbæjarfélagsins

Heiða Lára Aðalsteinsdóttir formaður